

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 16Co/168/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8512207233
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Kovaľová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8512207233.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci navrhovateľa O. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. P., ul. C. č. XX proti odporcovi E. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. P., ul. X. č. XXX/X, v konaní o určenie výživného na plnoleté dieťa, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 21. 05. 2013, č. k. 4P 268/2012-74 takto jednohlasne

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok s výnimkou výroku o zastavení konania a v rozsahu zrušenia v r a c i a vec súdu na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh na určenie výživného pre plnoleté dieťa zamietol. Konanie zastavil v časti úhrady jednorazových nákladov a vyslovil, že žiadnemu z účastníkov nepriznáva náhradu trov konania.

Svoje rozhodnutie odôvodnil právne poukazom na ust. § 62 ods. 1 - 3, § 75 ods. 1 Zákona o rodine a uviedol, že vyživovacia povinnosť rodičov k deťom trvá do času kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Táto schopnosť závisí od toho, kedy sa dieťa stáva spôsobilým uhrádzať svoje odôvodnené potreby z odmeny za vlastnú prácu, ktorá zodpovedá jeho fyzickým a duševným predpokladom a potrebám spoločnosti. Povinnosť rodiča vyživovať dieťa, ktoré študuje a pripravuje sa na svoje budúce povolanie, trvá do času, kým dieťa neukončí štúdium. Myslí sa tým základné, stredoškolské, bakalárske alebo magisterské denné štúdium. Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom nie je časovo obmedzená. Môže však byť podmienená určitými skutočnosťami, ktoré majú za následok jej zánik. Konštatoval a poukázal, že aplikačná prax v súvislosti s touto otázkou vyvodila záver, že pre nadobudnutie schopnosti samostatne sa živiť sú dané podmienky ukončením jedného štúdia toho istého stupňa a z toho dôvodu nepovažovala za relevantné napr. ďalšie štúdium na vysokej škole, ktoré nie je riadnym pokračovaním v štúdiu. Dôraz sa kladie aj na sústavnosť prípravy na budúce povolanie. Z tohto dôvodu mal preukázané, že požadované výživné nie je dôvodné. Tiež konštatoval, že z výpovede navrhovateľa zistil, že Strednú odbornú školu technickú ukončil v júni roku 2009. V tomto roku nemal úmysel pokračovať na vysokej škole, nehlásil sa na ďalšie štúdium ale sa zaevidoval na úrade práce od augusta 2009. Nepracoval nikde na pracovnú zmluvu, bol doma a priebežne pracoval na základe dohody o vykonaní práce. V štúdiu nepokračoval ani v roku 2010, 2011, mal záujem zamestnať sa a bol naďalej v evidencii na úrade práce. Prihlášku na vysokú školu podal až v roku 2012 a aj v tom čase bol v evidencii na úrade práce a až od septembra 2012 začal študovať na Prešovskej univerzite v Prešove, Fakulte zdravotných odborov. S poukazom na vykonané dokazovanie a zákonné ustanovenia bol názoru, že u navrhovateľa nejde o sústavnú prípravu na budúce povolanie, keďže strednú odbornú školu ukončil v júni 2009 a až po troch rokoch v septembri 2012 sa rozhodol znova študovať. Medzitým bol v evidencii na úrade práce, bol zamestnaný na základe dohôd o vykonaní práce a tiež na základe absolventskej praxe, kedy dostával mzdu. Má vek 23 rokov. Návrh sa javí aj ako účelový za účelom možnosti poberania sociálnych dávok - štipendia.

Preto návrh zamietol a v časti úhrady jednorazových nákladov konanie zastavil, poukazom na ust. § 96 O.s.p.

O trovách konania rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 O. s. p.. Navrhovateľ ako úspešný účastník by mal právo na náhradu trov konania, ale žiadne trovy mu nevznikli a ani si žiadne trovy neuplatnil, preto žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie navrhovateľ. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Je názoru, že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil. Poukázal na znenie ust. § 62 ods. 1 Zákona o rodine, ktoré chápe tak, že nie je dôležité, kedy sa rozhodne ísť študovať, ale či je schopný alebo nie sa sám živiť. Jeho ústavné právo na vzdelanie nemôže byť porušené ani vykladané súdom tak, že si mal nasporiť na štúdium, kým pracoval. Žiadny špekulatívny úmysel týkajúci sa sociálneho štipendia nemal a nemá ani jeho matka. V súvislosti s ním nepoberá žiadne sociálne dávky. Súd sa vôbec nezameral na okolnosti príjmu otca, ktorý sa žíví inak ako zo závislej činnosti, a to ako slobodný umelec v oblasti gravírovania skla. Žíví sa aj maľovaním obrazov a inou umeleckou činnosťou, no na príjem z tejto činnosti nepredložil žiadny doklad, ani súd od neho žiaden doklad nevyžadoval. Jeho výpoveď je veľmi pochybná, pretože umelec, ktorý si dovolí ateliér v historickom centre a realizuje svoje diela a speňažuje ich, musí mať príjem. Aj keby takýto príjem nemal, súd mal použiť ust. § 62 ods. 3 Zákona o rodine. Po ukončení strednej školy nenastúpil priamo na ďalšiu školu. Nepokračoval v štúdiu a takéto konanie považuje za prirodzene u mladého človeka, ktorý zisťuje svoje miesto vo svete a snaží sa nájsť vhodné vyhovujúce povolanie. Je názoru, že jeho vzdelávanie bude na prospech nielen jemu, ale celej rodine.

K podanému odvolaniu sa vyjadril odporca. Uviedol, že súd rozhodol správne a spravodlivo a vec správne právne posúdil. Argumentáciu odvolateľa považuje za nedôvodnú. Navrhovateľ skončil školu bez akéhokoľvek záujmu o ďalšie štúdium. Nikdy nemal skutočne záujem o školu. Je dospelý, mal by vedieť sa o seba postarať a nepožadovať od otca nezmyselné výdavky, aby mu zneprijemnil život. V konaní riadne dokladoval svoje príjmy aké má. Ak navrhovateľ spomína svoje ústavné právo na vzdelanie, neberie mu ho, avšak navrhovateľ nemá žiadnu túžbu po ďalšom vzdelávaní, ide mu iba o jeho šikanu. V odvolaní uvádzal množstvo nepresností napr. tým, že má ateliér v historickom centre, čo dávno nie je pravda. Z tohto ateliéru musel odísť, pretože nebol schopný uhrádzať nájomné. Prestaľoval sa do iných priestorov. Zaráža ho arogancia v texte odvolania, keď navrhovateľ poukazuje na ust. § 68 Zákona o rodine. Z toho mu vychádza, že navrhovateľ by bol schopný si výživné pre seba uplatniť aj od jeho právnych predchodcov, od jeho mamy, ktorá je stará a jej zdravotný stav je veľmi zlý, rovnako ako aj jej finančná situácia. Preto navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O. s. p., vec prejednal v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je správne.

Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Podľa ust. § 62 ods. 3 Zákona o rodine, každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie, ktorým zamietol návrh plnoletého dieťaťa na určenie výživného založil na tom skutkovom základe, že aplikačná prax v súvislosti s otázkou o tom, do akého času trvá vyživovacia povinnosť rodičov, dokiaľ nie sú schopné samé sa živiť, vyvodila záver, že pre nadobudnutie schopnosti samostatne sa živiť sú dané podmienky ukončením jedného štúdia toho istého stupňa. Z

tohto dôvodu nepovažoval za relevantné napr. ďalšie štúdium na vysokej škole, ktoré nie je riadnym pokračovaním v štúdiu.

Odvolačný súd bol názoru, že v danom prípade súd prvého stupňa predmetné ustanovenie Zákona o rodine, situáciu a podmienky, za ktorých navrhovateľ odvodzuje svoj návrh ako plnoletá osoba na určenie výživného, nevyhodnotil správne.

Právna norma uvedená v ust. § 62 ods. 1 Zákona o rodine je postavená na myšlienka človeka plne zodpovedného za svoj osud, a teda od okamžiku nadobudnutia schopnosti sa sám živiť, má dieťa svoje príjmové pomery objektívne vo svojich rukách.

Zmyslom a účelom tohto ustanovenia je, že pokiaľ dieťa už je objektívne schopné si samo svoje potreby uspokojovať, bolo by nespravodlivé pričítať jeho eventuálnu pasivitu v tejto sfére k ťaži rodičov.

Odvolačný súd bol názoru, že právny záver súdu prvého stupňa v danej veci nie je v súlade s princípmi spravodlivosti ani v súlade s obsahom obvyklých výkladových metód. Odvolačný súd k tomuto uvádza:

Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov voči dieťaťu trvá kým nie je schopné sa živiť. Kedy nastane takýto faktický stav závisí od okolností konkrétneho prípadu, pričom samozrejme, že medzi rozhodujúce faktory na strane dieťaťa patrí jeho vek, zdravotný stav, štúdium, schopnosť sa zamestnať, schopnosť vykonávať prácu. Len samotná skutočnosť, že dieťa nadobudlo pracovno-právnu spôsobilosť nemá vplyv na zánik vyživovacej povinnosti rodičov. Rovnako nestačí ani preukázanie skutočností, že dieťa už je schopné nejakej zárobkovej činnosti. Zákonodarca totiž uprednostňuje záujem oprávneného, preto v prípade, ak sa dieťa rozhodne pokračovať v ďalšom vzdelávaní, hoci už ukončilo prípravu na konkrétne povolanie, povinnosť rodičov vyživovať dieťa nezaniká. Dôležitým faktorom je, že existuje reálna možnosť dieťaťa zamestnať sa vo vyštudovanom odbore. Nie je vylúčené, aby vyživovacia povinnosť rodičov trvala aj v prípade, keď sa dieťa po skončení strednej odbornej školy rozhodne pokračovať v štúdiu na vysokej škole, hoci aj iného zamerania.

Vyživovacia povinnosť totiž končí dosiahnutím prvého najvyššieho stupňa vzdelania v bežnom vzdelávacom procese (prvá ukončená vysoká škola alebo univerzita) (Beck, Ficová, Občiansky súdny poriadok, Komentár).

Samozrejme, že rozhodnutie dieťaťa po skončení jednej vysokej školy a pokračovať v štúdiu na druhej vysokej škole už nezakladá povinnosť ďalšieho vyživovania, pretože dieťa dosiahlo vo zvolenom odbore najvyšší možný stupeň vzdelania a je pripravený živiť sa naďalej samé.

Súd prvého stupňa mal všetky tieto podmienky vyhodnotiť objektívne v rovine zachovania princípu spravodlivosti, najmä z toho pohľadu, že navrhovateľ poukazoval, že v danom odbore ukončil síce odbornú strednú školu technického zamerania (mechanik, elektronik meracieho a sčítavacieho zariadenia), adresoval žiadosti o prijatie do zamestnania, avšak jeho žiadostiam nebolo vyhovené. Žiadosti boli súčasťou spisového materiálu (jeho výpoveď na č. I. 34 spisu dňa 12. 03. 2013). Súd prvého stupňa nemal opomenúť ani tú skutočnosť, že región, v ktorom žalobca žije je regiónom ekonomicky poddimenzovaným aj v súvislosti s hospodárskou krízou, ktorá v spoločnosti pretrváva. Nie je ľahké si v tomto regióne nájsť prácu. Je dôvodné súhlasiť aj s tými námietkami navrhovateľa, že v roku 2009, kedy ukončil strednú odbornú školu ako každý iný mladý človek snažil si nájsť vhodné pre neho vyhovujúce povolanie a miesto v živote a v spoločnosti. Práve okolnosť, že sa rozhodol využiť právo na svoje vzdelanie by nemala byť v daných podmienkach na jeho ťarchu. Súd prvého stupňa mal zisťovať všetky podmienky súvisiace s ust. § 62 ods. 2, 3 Zákona o rodine a zisťovať, či v danom prípade je namieste postupovať podľa týchto ustanovení. Rovnako tak mal ozrejmiť možnosti a majetkové pomery oboch rodičov, ako aj povinnosť splniť si vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu. Z vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, že navrhovateľ bol v evidencii na úrade práce aj príležitostne pracoval, avšak okolnosť, že sa rozhodol pokračovať vo vysokoškolskom štúdiu, aj keď v

inom odbore mu nemôže byť na ťarchu z dôvodu, že nepokračuje v štúdiu, ktoré by bolo pokračovaním jeho pôvodného zamerania. Z dokazovania je nepochybné, že navrhovateľ ukončil iba štúdium strednej odbornej školy, a preto ak vyživovacia povinnosť končí dosiahnutím prvého najvyššieho stupňa vzdelania tak v bežnom vzdelávacom procese je ním prvá ukončená vysoká škola, aj keď v inom odbore.

Preto bol odvolací súd názoru, že v danom prípade je namieste týmto návrhom sa zaoberať a skúmať podmienky pre určenie vyživovacej povinnosti zo strany povinného rodiča v zmysle ust. § 62 a nasl. Zákona o rodine.

Odvolaciemu súdu sú známe úvahy zákondarcu v komentári k ust. § 62 ods. 1 Zákona o rodine (vydanie Edmund Horváth, Erik Varga, rok 2009, vydavateľstvo IURA EDITION), podľa ktorého aj súd prvého stupňa dôvodil záver, že pre nadobudnutie schopnosti dieťaťa samé sa živiť sú dané podmienkami ukončenia jedného štúdia toho istého stupňa. Tento komentár však ďalej uvádza, že sa musí vždy vychádzať z predpokladu získania pre výkon povolania, ale aj konkrétnych okolností prípadu. Upozorňuje aj na tú skutočnosť, že treba predovšetkým zohľadňovať aj situáciu na trhu, existenciu foriem štúdia, vzdelávacích inštitútov, možnosti realizácie získaného vzdelania, kurzy, stáže a pod..

Z tohto dôvodu je náročné ustáliť okamih nadobudnutia schopnosti dieťaťa samostatne sa živiť, okolnostiam, ktorým sa mal súd prvého stupňa venovať.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia tieto hľadiska nezvážil, neskúmal, nepodrobil dokazovaniu aj napriek tomu, že navrhovateľ sám vo svojej výpovedi na to súd upozornil (poukazom na situáciu na trhu práce, jeho žiadosti o zamestnania a región, v ktorom žije). Tieto okolnosti bolo potrebné zohľadňovať a vychádzať z konkrétnych okolností prípadu. Bude potrebné zistiť, či schopnosť navrhovateľa samostatne sa živiť vychádza aj z podmienok, ktoré zákonodarca má na mysli, teda, aby jeho schopnosť napĺňala požiadavku trvalosti tohto stavu a nielen príjmu náhodného charakteru.

Z tohto dôvodu bol odvolací súd toho názoru, že súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na nesprávnom právnom závere, a preto v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní súd vykoná potrebné dokazovanie a vo veci nanovo rozhodne. V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.